

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Probatur primò ex D. Thoma hic art. 1. ubi A
de iniens contritionem dolore de peccatis &c.
dicit: ita dolorem poni in hac definitione tanquam
genus.

7. Probatur secundò conclusio ratione funda-
mentali. Contritio consistit essentialiter in illo
actu voluntatis quo peccatum destruitur in ra-
tione offensæ, seu quo exhibetur Deo satisfactio
pro injuria. Atqui ille actus non est odium sive
detestatio peccati, sed dolor de illo: Ergo contri-
tio consistit essentialiter in dolore de peccato,
non verò in odio sive detestatione ipsius. Major
constat, nam sicut penitentia respicit peccatum
sub ratione offensæ, ut per satisfactionem com-
pensabilis, ita & eius actus principalis & primari-
us, qui est contritio. Minor verò probatur: A ctus
quo homo exhibet Deo satisfactionem, debet al-
iquid auferre ab homine, & illud quodammodo
tribuere Deo, a quo per peccatum abstulit,
quantum in se est, honorem, puniendo in se ipso
offensam: Atqui per odium seu detestationem
peccati hoc non fit, bene autem per dolorem;
per simplicem enim detestationem nullum ho-
mo malum patitur, sed potius maximum recipit
bonum nempe bonum honestum; & contra verò
qui dolet de peccato, patitur quoddam malum
pænæ, scilicet tristitiam. Ergo per dolorem de
peccato, non verò per ejus odium seu detestatio-
nem, exhibetur satisfactio pro injuria.

4. Confirmatur: Contritio materialis est divisio
sive comminutio rei in minimas partes, & prop-
terea contritio spiritualis ex materiali translata
importat divisionem sive comminutionem cor-
dis aut affectus in peccato indurati, in minima,
ut in prima suppositione annotavimus: Sed hæc
perfecta divisio & comminutio cordis aut affec-
tus non potest intelligi in actu odii seu detesta-
tionis de peccato, cum tunc solum incipiat pec-
tum dupliciter, bene tamen in dolore de pec-
cato, cum talis dolor importet tristitiam & affli-
ctionem spiritus, quæ spiritus in se conteritur, &
quodammodo comminuitur. Ergo contritio non
consistit in actu odii vel detestationis peccati,
sed in dolore de ipso; quamvis talis dolor actum
odii vel detestationis ut pravius connotet, qui
ut supra dicebamus, fieri non potest ut quis doleat
de aliquo, nisi prius, saltem ordine naturæ,
illud odium habeat & detestetur tanquam malum.

9. Probatur tertio conclusio ex absurdo & incon-
venienti quod sequitur ex adversa sententia: si
enim contritio consisteret essentialiter in odio
peccati, cum in beatis sit perfectissimè & prop-
riè tale odium, esset in eis propriè actus contri-
tionis: Sed hoc dici nequit, ut faceretur Adversa-
rii: Ergo nec illud.

10. Dices cum Adversariis: Licet dolor in exerci-
tio habitus, non sit de essentia contritionis, est
tamen de essentia actus in quo consistit contri-
tio, quod ab illo fluat dolor ex natura rei, atque ad-
dò non quodcumque odium peccati est essentia-
liter contritio, sed tale odium cui ex natura rei
potest convenire dolor tanquam proprietas;
quale tamen non est odium beatorum, sed tan-
tum odium nostrum.

Sed contra: Licet gratia quæ erat in Christo
non esset talis cui posset convenire fides, aut peni-
tentia, erat tamen vera gratia: Ergo similiter
licet tale sit odium peccati in beatis, ut ab eo flue-
re non possit aliquis dolor; si tamen contritio
non consistat essentialiter in dolore, sed in odio,
erit verè & propriè in beatis, licet doloris omnis

Tom. V.

expertibus; quamvis enim privaretur dolore con-
sequenti per modum proprietatis, hoc tamè non
impediret, quin esset verè & essentialiter contri-
tio.

Demum specialiter confutari potest opinio
Suaris, ex eo quod falsum supponat, nimirum de-
testationem esse actum realiter distinctum ab o-
dio: in voluntate enim circa bonum & malum
sunt tantum illi actus qui respondent passioni-
bus appetitus sensitivi: Sed odium & detestatio
correspondent eidem passioni, quæ etiam deno-
minatur odium; nullusque unquam dixit, odium
& detestationem esse duas passiones realiter di-
stinctas: Ergo detestatio peccati non est actus
distinctus ab ejus odio.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusio-
nem: Tridentinum sess. 14. cap. 4. defini-
ens contritionem, ait illam esse detestationem &
dolorem de peccato: Ergo in utroque actu con-
sistit essentialiter.

Respondet concessio Antecedente: negando
Consequentiam, Concilium enim definiens seu
potius describens contritionem: vocat illam de-
testationem & dolorem de peccato, non quod
existimet illam consistere essentialiter in utroque
actu; sed ut significet, detestationem peccati ef-
se quid prævie requisitum ad dolorem de illo, &
talem dolorem à detestatione seu odio peccati
procedere, sicut gaudium oritur ab amore. Un-
de etiam in eadem contritionis descriptione sub-
dit, illam esse dolorem & detestationem de pec-
cato commisso, cum proposito non peccandi de ca-
tero, ut declarat tale propositum esse quid con-
sequens ad contritionem, ac veluti ejus proprie-
tatem, ut in tertia suppositione dicebamus.

Obijcies secundò contra secundam conclusio-
nem: D. Thomas in hac quaestione & alibi sæpe
ait, contritionem esse displicentiam de peccato:
Sed displicentia de peccato est formaliter odium
peccati: Ergo contritio consistit essentialiter in
actu odii de peccato.

Respondet D. Thomas ibi accipere displicen-
tiam pro dolore, ut aliquando solet accipi, sicut
& complacentia accipitur aliquando pro gaudio.

Obijcies tertio: In eo consistit essentialiter
contritio, quod per se primo opponitur pecca-
to: Sed quod primò opponitur de peccato, non
est dolor, sed odium: Ergo in odio non verò in
dolore consistit essentialiter contritio. Major
est certa, cum enim penitentia per se primo op-
ponatur peccato, contritio in qua formaliter
consistit, debet per se primum opponi peccato.
Minor verò probatur: Peccatum est amor inor-
dinatus creaturæ: Sed odium peccati per se pri-
mo opponitur amor inordinato creaturæ: Ergo
per se primò opponitur peccato.

Confirmatur: Cum nomen contritionis signi-
ficet actum illum qui est divisio cordis, & aver-
sio à peccato, metaphorà deductà à verbo *contere-
re*, quod significat rem aliquam duram in minu-
tissimas partes dividere, per id essentialiter con-
stitui debet, per quod primum homo verè sepa-
ratur à peccato: Sed verè & primum separatur à
peccato, per ejus odium: Ergo in eo essentialiter
consistit. Major constat, Minor verò probatur,
Odium peccati est verè fuga à peccato, atque
adò separatio ab eo. Item præcedit dolorem,
subindeque prius separat quam dolor.

D d d

Ad

16. Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: In eo constituitur essentialiter contritio, quod per se primo opponitur peccato, ut est offensio contra Deum, concedo Majorem. Ut est amor contra Deum summum bonum, nego Majorem. Cum enim penitentia sit virtus iustitiæ annexa, & a charitate distincta, ut disp. 2. offensum est, actus ejus primarius & principalis, qui est contritio, non nisi præsuppositivè adversatur peccato ut est contra Deum summum bonum, quem charitas respicit; formaliter verò sive essentialiter opponitur peccato, ut est summa injuria in Deum. Similiter distinguo Minorem: Primum quod opponitur peccato, ut amor contra Deum summum bonum est odium, concedo Minorem. Primum quod opponitur peccato, ut injuriæ Deo illatæ, & punitione per satisfactionem, est odium, nego Minorem, est enim actus quo peccator dolet de tali offensa. Unde

17. Ad confirmationem, distinguo Majorem: Per id essentialiter constitui debet contritio, quod est verè & primum separatio à peccato, tanquam à summo malo, nego; hæc enim separatio se habet præsuppositivè ad contritionem: quod est separatio à peccato, tanquam ab injuria facta contra Deum, exhibendo ei debitam satisfactionem, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: Per odium peccati verè & primum peccator separatur à peccato, tanquam à summo malo, concedo Minorem. Tanquam ab offensa contra Deum, exhibendo ipsi recompensationem, nego Minorem. hoc enim est proprium doloris, unde nego etiam Consequentiam.

18. Objicies ultimo: Si quis diligit Deum super omnia, & consequenter odio habeat peccatum, absque eo quod cogitet de dolore habendo, hic erit verè contritus: Ergo contritio non consistit essentialiter in dolore de peccato.

Respondeo illum virtualiter tantum esse contritum, sed non formaliter; si enim advertens nolit dolere, statim peccabit mortaliter, & cessabit amor Dei, ac verum odium de peccato.

ARTICULUS II.

Utrum contritio differat essentialiter ab attritione?

19. **D**ividi solet à Theologis contritio in perfectam, quæ simpliciter dicitur contritio; & est dolor de peccatis propter Deum summè dilectum: & in imperfectam, quæ appellatur attritio, & est dolor de peccatis ex alio motivo quæ charitatis, id est, ex aliquo motivo honesto, quod non sit ipse Deus, quatenus in se ipso est summum bonum, à quo peccatum mortale avertit. Hujusmodi verò attritio duplex est, una oritur ex metu gehennæ & aliarum poenarum, altera ex peccati fœditate, ut docet Tridentinum sess. 14. cap. 4. Quæ divisio adæquata & sufficiens est, nulla enim est species attritionis, quæ non contineatur sub aliqua illarum duarum. Nam dolor de peccato, ut est contra rectam rationem, vel ut est contra iustitiam, aut aliam quamlibet virtutem, est species detestationis peccati propter ejus fœditatē; quandoquidem esse contra rectam rationem, est generalis fœditas peccati; esse verò contra iustitiam, aut religionem, vel aliam virtutem, est specialis ejus fœditas. Illa verò attritio, quæ habe-

atur ob amorem vitæ æternæ, reduci potest ad eam quæ oritur ex metu poenarum; quia si fuerit eadem virtutem spei pertinenti huiusmodi actui, ut vitæ æternæ, & timor poenæ æternæ, sic etiam ejusdem virtutis aut quasi virtutis, sunt attritiones conceptæ ex amore vitæ æternæ, & attritiones conceptæ ex odio poenæ æternæ. His præmissis pro resolutione difficultatis proponitur.

Dico breviter, Contritionem perfectam distingui essentialiter ab attritione.

Probatur conclusio ratione fundamentali. Actus qui diversa objecta formalia respiciunt, distinguuntur essentialiter: Sed contritio & attritio respiciunt diversa objecta formalia: Ergo distinguuntur. Major patet, distinctio enim speciei actuum sumitur ex ordine ad objecta formalia quæ respiciunt. Minor etiam manifesta est, nam objectum formale contritionis est peccatum in ratione formali injuriæ Deo illatæ; ob id attritionis est idem objectum sub formali ratione mali ipsius peccatoris, vel sub ratione temporis & inhonesti, ac recte rationi repugnantis, ut ex supra dictis patet.

Confirmatur: Illi actus specie differunt, qui eliciuntur ab habitibus specie diversis: Sed contritio perfecta & attritio procedunt à virtutibus specie diversis; contritio enim elicitur à virtute poenitentiae, & est actus ejus primarius & principalis; attritio verò vel est à virtute spei, quando dolet de peccato ex metu gehennæ, vel ob amorem vitæ æternæ, ut constat ex supra dictis; vel ab aliqua virtute morali infusa, quando dolet de peccato, ob turpitudinem propriam; cum enim quælibet virtus habeat amare bonum quod respicit, & detestari malum oppositum, ad virtutem infusam temperantiæ v.g. pertinet nedum amare honestatem temperantiæ, sed etiam detestari peccatum intemperantiæ, ut opponitur tali honestati, seu quod idem est, secundum propriam deformitatem quam habet, & quæ non reperitur in aliis peccatis. Idem cum proportionem directam de aliis virtutibus: Ergo &c.

Dices, Quando homo est in peccato, non habet virtutes morales infusas; acquiritur verò, cum sint naturales, non sufficiunt ad actum supernaturalem eliciendum, cujusmodi est attritio, de qua loquimur: Ergo &c.

Respondeo quod tunc elicitur à voluntate elevata per auxilium supernaturale, non autem per aliquem habitum! semper tamen manet illam attritionem distinguere essentialiter à contritione, quia dolere de peccato ex diverso motivo, supra explicato.

Ex hac differentia essentiali sequuntur alia: Prima est, quod omnis contritio necessitate obligat super omnia peccata, cum omnia peccata sint offensæ Dei; non autem attritio; quæ esse potest de peccato vel ut causativo peculiari poenæ à Deo inflatæ, vel ut continente specialem deformitatem alicui virtuti oppositam.

Ex hoc oritur alia differentia, nimirum quod contritio semper excludit omnem affectum peccandi; quia cum detestetur omnia peccata sub aliqua ratione communi, nequit retinere affectum ad aliquod particulare; secus verò attritio, quæ cum interdum procedat ex motivo speciali contra unum peccatum, non semper opponitur cuilibet peccato. Unde attritio procedens ex deformitate speciali alicujus peccati, non sufficit ad justificationem peccatorum in sacramento obtinendam, si peccator alia peccata specie diversâ commiserit.